

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית

בס"ד

חשון תשפ"ב

אל:

מנהלים, רכזי מקצוע

מורים ורכזי בחינות

בכיתות י'-י"ב תשפ"ב

שלום רב,

חוזר מפמ"ר הפיקוח על המקצועות העצמאיים תשפ"ב

מדיניות הלמידה של משרד החינוך בשנת תשפ"ב מגדירה כמטרה מרכזית את כינונה וטיפוחה של יכולת "למידה עצמאית". למידה עצמאית מבוססת על שלש הנחות יסוד-

- התלמידים חייבים להיות פעילים על מנת להבין באמת את מה שהם לומדים.
- רכישת מיומנויות למידה עצמאיות הכרחית הן להבנה הן להמשך התפתחות אישית ומקצועית לאורך החיים.
- הלמידה העצמאית חייבת להתבצע בתוך הקשר רחב של ידע תכני. המעבר ללמידה עצמאית ברמות שונות מסמן מחדש את תפקידו המרכזי של המורה במסגרת התהליך – כמנחה ומלווה תהליכים של בניית הבנה. במהלך שנת הלימודים הקרובה, הטמעת הלמידה עצמאית תבוא לידי ביטוי בפיתוח המקצועי, ביחידות הוראה הנבנות בימים אלה, ובהצעות לדרכי הערכה מותאמות. אנו ממליצים לצוותי ההוראה לתכנן מראש באיזה שלבים של הלמידה ישולבו מתודות של למידה עצמאית.

שילוב המעורבות החברתית בתחומי הדעת

אנו ממליצים על שילוב בין המעורבות החברתית המעשית לבין למידה עיונית בתחומי הדעת. השילוב יעשיר את תהליכי ההוראה - למידה, ייצור רצף רלוונטי בין החוויות של התלמיד בשיעור בתחום הדעת לחוויותיו במעורבות החברתית, ויחזק את המשמעות הערכית של הלמידה.

החיבור בין תחום הדעת לבין המעורבות החברתית יכול להיות דו-כיווני. ניתן להתחיל בלמידה עיונית בתחום הדעת, וממנה לצאת ליישום מעשי במעורבות חברתית. אפשר גם לפעול בכיוון ההפוך ולבסס את הלמידה בתחום הדעת על ההתנסות המעשית. בכל מקרה, חשוב לכלול בתכנית החינוכית גם זמן לשיח ערכי-רפלקטיבי עם התלמידים על מנת לסייע להם לעבד את ההתנסות ולהפיק ממנה תובנות שיתרמו ללמידה שלהם ולרכישת מיומנויות תוך אישיות וחברתיות.

מדינת ישראל

משרד החינוך

המזכירות הפדגוגית

להלן מספר ערוצים אפשריים לחיבור בין תחומי הדעת למעורבות החברתית:

1. שילוב המעורבות החברתית בהערכה חלופית -

- א. **עבודת גמר:** לדוגמא, עבודת גמר במחול המשלבת בין תיעוד סיפורי חיים של קשישים ויצירה משותפת המבוססת על תיעוד זה.
- ב. **פרויקט חברתי מסכם לאחר למידת נושא:** תלמידים יוזמים, בונים ומפעילים מרכז למידה לצעירים או מבוגרים מהם ומלמדים נושאים ותכנים שנלמדו בתחומי הדעת.
- ג. **עבודת חקר:** לדוגמא, יישום של המלצות בנושא טיהור מים שנוסחו על ידי תלמיד בעבודת חקר כפרויקט של מעורבות חברתית.
- ד. **מבחנים מעשיים:** לדוגמא מבחן בספרות שדורש מהתלמידים להכין מספר מערכי שיעור להוראת החומר הנלמד בספרות לאוכלוסייה מוגדרת. היישום של מערך השיעור הלכה למעשה באמצעות הדרכה של המורה יצרו את החיבור בין הלמידה בתחום הדעת לבין המעורבות החברתית.

2. הרחבת ידע ועיסוק בערכים השזורים במעורבות ובתחומי הדעת

הלמידה בתחומי הדעת תיעשה בהלימה לנושאים בתכנית הלימודים.

- זיהוי מושגים ו/או ערכים חברתיים כגון **כבוד האדם וקבלת השונה, נתינה, ערבות הדדית, מעורבות חברתית, התמדה, אחריות**, בתוכניות הלימודים בתחומי הדעת השונים ובניית שיעורים סביב ערכים אלה בשילוב עם ההתנסות המעשית במעורבות חברתית.

3. לזוי של קבוצה קטנה (5 תלמידים) על ידי מורה חונך לרפלקציה, לעיבוד ההתנסות ולהרחבת ידע (ניתן במסגרת שעות שהיה או שעות פרטניות)

. מורה מקצועי שישתלב במערך זה יטפח מערכת יחסים קרובה ואיכותית עם התלמידים, יקיים דיאלוג משמעותי עימם, ויחזק את תרומתו החינוכית. במסגרת החונכות אישית יוכל המורה חונך גם להעשיר את התלמידים בידע הקשור להתנסות המעשית שלהם,

הנחיות היבחנות

בתי ספר שאין להם הכרה בציון שנתי לא יוכלו להגיש את התלמידים להערכה הבית ספרית (30%)

נבחנים אלו יבחנו בבחינות החיצוניות ע"פ המפורט בתכנית הלימודים בכל תחום דעת.

תכנית הלימודים ע"פ ההיבחנות החדשה מפורטת באתר

תנ"ך, יהדות, ספרות, עברית, היסטוריה, אזרחות,

באתר מופיעים דגמי שאלונים בכל תחום דעת. תנ"ך, יהדות, ספרות, עברית, היסטוריה, אזרחות

בשנת הלימודים תשפ"ב נבנה מיקוד למידה בכל תחום דעת להלן קישור

בנוסף תשומת לבכם למתווה ההיבחנות בשנה זו בקישור

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית

שאלות עמ"ר:

בתהליכי הפיתוח המקצועי הושם דגש על שאלות עמ"ר (ערך, מעורבות ורלוונטיות) בלמידה, בהוראה ובהערכה. בבחינות הבגרות יופיעו שאלות (8-5 נקודות) העוסקות בעמ"ר בבחינת הבגרות. נמשיך להעמיק ולהרחיב את השיח על המעורבות, הרלוונטיות והערכיות בתוך הלמידה, ובהערכה. אנו מבקשים מכם לשלב את השיח הזה בלמידה ובכיתות. אנו מזכירים שעיקר מטרתנו היא הלמידה בכיתה, ושתשובה נכונה תהא רק תשובה המבוססת על ידע של תחום הדעת.

דוגמאות לשאלות העמ"ר ניתן לקבל אצל מדריכות תחומי הדעת.
למאמרים בנושא שאלות העמ"ר ולשאלות נוספות בכלל תחומי הדעת ראו [כאן](#)

אתר הפיקוח על המקצועות העצמאיים

באתר הפיקוח על המקצועות העצמאיים מופיעים: תוכניות הלימודים, הודעות, חוזרים, מועדי השתלמויות, חומרי העשרה, רשימת המדריכים וכו'.
אמצעי זה בכוחו לסייע לכל בית ספר בעבודתו, **כל עדכון באתר יופיע תחת "מה חדש"**

חשוב מאוד להתעדכן דרך האתר, לתשומת לב- כל ההודעות והנהלים נשלחים דרך האתר בלבד.

לתשומת ליבכם, לשונית "כתבו לנו" באתר הפיקוח על מקצועות עצמאיים פועלת.
ניתן לשלוח לנו שאלות, הארות והערות דרך לשונית זו.

הנחיות לכתיבת מבחני הבגרות

- כיוון שהערכת הבחינות נעשית על מחברות סרוקות, יש להקפיד על הכללים הבאים:
1. צבע העט: כחול כהה או שחור בלבד.
 2. יש לשמור על רווח של משבצת או שתיים בין שורה לשורה.
 3. הקפדה על כתב ברור.

השתלמויות יתקיימו בכל מקצוע, יש לעקוב אחר ההודעות באתר המפמ"ר ב"מה חדש"
כמו"כ אפשרי לפנות למדריכות בכול אחת מתחומי הדעת.

נבחי משנה יבחנו על פי ההרכב של התוכנית החדשה בלבד.

א. תנ"ך

- תכנית הלימודים המעודכנת בתנ"ך ברמת 3 יח"ל וברמת 5 יח"ל מפורסמת באתר.
- בשאלון 003-281 הקטע שלא נלמד יהיה מתוך ספר **במדבר** לכן על התלמיד להצטייד בבחינה עם חומש במדבר מקראות גדולות.

מדינת ישראל משרד החינוך המזכירות הפדגוגית

- בנוגע להערכה בית ספרית, על ביה"ס לערוך בחינה בסיום של כל יחידה בית ספרית לפחות על 60% מהחומר הנדרש לאותה יחידה.
- חובה על ביה"ס לערוך בחינה בסיום כל יחידה על **לפחות** 60% מהחומר הנדרש לאותה יחידה. על **עד** 40% מכלל התכנים של אותה יחידה ביה"ס רשאי לבצע הערכה חלופית וזאת בהתייעצות עם מדריך מפמ"ר. ההערכה זו. תבוא לידי ביטוי במחווך הכולל של המקצוע, ועל ביה"ס לבנות עבורה מחווך הערכה מפורט לפי רמות ביצוע. יודגש, שכל פרקי הלימוד של היחידה חייבים להיות מכוסים בהערכה הבית ספרית. האופציה להמיר חלק מהתוכנית בהערכה חלופית אין משמעותה קיצוץ בתוכנית הלימודים.
- אנו ממליצים לתלמידים הניגשים ל-3 יח"ל בלבד, להיבחן בבחינה החיצונית בכיתה י"ב, ואת ההערכות הבית ספריות לערוך בכיתות י', י"א.
- בשאלון המשותף לשתי הרמות ניתן להבחן מכיתה י"א ומעלה. בשאלון ברמת ההגבר ניתן להבחן בכיתה י"ב בלבד. תלמידים ללא הכרה בציון שנתי יוכלו להבחן בשאלון החיצוני המשלים מכיתה י"א ומעלה.
- **בכל מקרה אין לסיים את לימוד מקצוע תנ"ך בכיתות י"א, יש לחלק את התוכנית ל3 שנים ולסיים בי"ב בלבד**

ב. יהדות

תוכנית הלימודים ביהדות הן ברמת 3 יח"ל והן ברמת 5 יח"ל מפורסמת באתר המפמ"ר.

• **נהלי הערכה בית ספרית:**

- חובה על ביה"ס לערוך בחינה בסיום כל יחידה על **לפחות** 60% מהחומר הנדרש לאותה יחידה. על **עד** 40% מכלל התכנים של אותה יחידה ביה"ס רשאי לבצע הערכה חלופית וזאת בהתייעצות עם מדריך מפמ"ר. ההערכה זו תבוא לידי ביטוי במחווך הכולל של המקצוע, ועל ביה"ס לבנות עבורה מחווך הערכה מפורט לפי רמות ביצוע. יודגש, שכל פרקי הלימוד של היחידה חייבים להיות מכוסים בהערכה הבית ספרית. האופציה להמיר חלק מהתוכנית בהערכה חלופית אין משמעותה קיצוץ בתוכנית הלימודים.
- אנו ממליצים לתלמידים הניגשים ל-3 יח"ל בלבד, להיבחן בבחינה החיצונית בכיתה י"ב, ואת ההערכות הבית ספריות לערוך בכיתות י', י"א.
- בשאלון המשותף לשתי הרמות ניתן להבחן מכיתה י"א ומעלה. בשאלון ברמת ההגבר ניתן להבחן בכיתה י"ב בלבד. תלמידים ללא הכרה בציון שנתי יוכלו להבחן בשאלון החיצוני המשלים מכיתה י"א ומעלה.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית

- בכל מקרה אין לסיים את לימוד מקצוע יהדות בכיתות י"א, יש לחלק את התכנית ל-3 שנים ולסיים בי"ב בלבד.
חשוב להדגיש כי בבחינה החיצונית בדינים ניתנת האפשרות לענות ע"פ פוסקים שונים. **במידה וענו על פי ספר אחר מהמופיע בתוכנית בתכנית הלימודים - התלמידים ידרשו לציין ע"פ איזה פוסק ענו בתשובתם, אחרת לא נוכל לקבל את התשובה.**
- שנת תשפ"ב היא שנת שמייטה. נא לשים לב לשינויים בתוכנית הלימודים הרלוונטיים לשנת שמייטה בשאלונים 4383, 4583.
- מיותר לציין, שישנה חשיבות רבה ללמד את נושא השמיטה בכל הכיתות, בלי קשר לשאלונים אליהם התלמידים ניגשים לבחינה בשנה זו.
צריך לקחת בחשבון, שיתכן שזו הזדמנות של פעם בחיים לתלמידים ללמוד את נושא השמיטה באופן מעמיק ומיטבי!

ג. היסטוריה

תכנית הלימודים המעודכנת בהיסטוריה מפורסמת באתר. במהלך שנת הלימודים יתקיימו השתלמויות (למורות חדשות) והנחיות ממוקדות, יש לעקוב אחר ההודעות באתר "[מה חדש](#)".
הערכה חלופית בהיסטוריה (מרכיב ה-30%) -שאלון 030-283- יש להכין מחוון לכל מרכיב בהערכה חלופית המתייחס לידע מיומנויות וערכים וכן למקוריות, יזמות ותהליך העבודה. המחווון יהיה מחולק לפי רמות. חשוב להציג את המחווון לתלמידים יחד עם מתן המטלה. דוגמאות והנחיה לכתיבת מחוונים ניתן למצוא באתר.

ד. עברית

- רצוי כי תלמידי כיתות י" ייגשו להערכה בית ספרית- מרכיב ה-30%. **בכל מקרה יש להגיש לחלק זה לפני הבחינה החיצונית**, עקב הספירליות המאפיינת את תחום הדעת עברית ובייחוד את פרקי ההבנה וההבעה, תהיה חפיפה בין תכנים במסגרת 30% לתכנים במסגרת 70%. ההבחנה תתבטא במורכבות הטקסטים לקריאה, במורכבות תהליכי הכתיבה ובהיקפיה.
- [להלן הקישור להדגשים בעברית](#)
- [להלן קישור לתוכנית עולים](#)

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית

תלמידי י"א רשאים לגשת לבחינה החיצונית, אך אנו ממליצים להגיש את התלמידים לבחינה זו בכיתה י"ב. בכל מקרה מומלץ להתייעץ עם המדריכה הארצית בעניין.

ה. ספרות

- ע"פ המתווה לשנת הלימודים תשפ"ב, ספרות ילמד כמקצוע פנימי וההערכה תהיה הערכה בית ספרית.
- בשנת לימודים זו נכתב מיקוד ללמידה וההערכה
- במהלך שנת הלימודים יהיו השתלמויות והנחיות במיקוד על חומרי הלימוד החדשים. יש ליצור קשר עם המדריכה הארצית גב' שרה ברדה.

ו. אזרחות

- תכנית הלימודים המעודכנת באזרחות מפורסמת באתר.
- דגם הבחינה של ה-20% (מיועד לבתיה"ס ללא הכרה בציון השנתי, לאקסטרנים שחלה עליהם התוכנית החדשה ולנבחני משנה חסרי מטלת ביצוע) פורסם באתר, יתכנו שינויים קלים. [להלן הקישור](#)

מטלת ביצוע

מטלת הביצוע מהווה הערכה חלופית בית-ספרית בהיקף של 20% (סמל שאלון 283-071). מטלת הביצוע מבוססת על יסודות המקצוע, ולכן ניתן להוביל תלמידים לכתבת מטלת ביצוע החל מאמצע השנה הראשונה להוראת אזרחות לבגרות. מטלת הביצוע באזרחות היא הזדמנות מיוחדת ללמידה משמעותית, למידה בקבוצות ולהקניית מיומנויות.

תאריך אחרון להגשת ציונים למטלת הביצוע יום שני ט"ו בשבט 17/1/22

- יש לשלוח טופס מרכז ביניים, טופס אישור מפקח חתום ע"י מנהל בית הספר למדריכה אחראית מטלת הביצוע.
- בתי הספר שיעלו במדגם הבקרה (בכתב ו/או בעל פה) יקבלו על כך הודעה למייל. בהודעה זו יינתנו הוראות מפורטות על תהליך הבקרה.
- לאחר קבלת טופס מפקח חתום ע"י המפמ"ר ניתן להזין את ציוני מטלת הביצוע בשילובית, זאת רק לאחר שרכז הבגרות הזין ושייך במערכת השילובית את התלמידים למורים.

לידיעתכם : מטלת ביצוע מהווה סה"כ 20% מהציון.

הבחינה בכתב מהווה 80% מהציון.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית

ז. שאלונים לעולים חדשים

- תלמידים **הזכאים** להיבחן בשאלונים לעולים חדשים, ייגשו לשאלונים המיועדים לתלמידים אלו, ביה"ס יכין את השאלון ע"פ ההנחיות במקצועות תנ"ך ויהדות לאישור מפמ"ר.
- לתשומת לב, במקצועות תנ"ך ויהדות יופיע שאלון לעולה חדש רק ברמה של 3 יח"ל, התלמידים העולים ייגשו במקצועות אלו בכיתה י"ב בלבד.
- בית ספר שיש לו הכרה בציונים שנתיים, והוא מעוניין לאפשר לתלמיד עו"ח לבצע הערכה חלופית, ניתן לאפשר זאת. במקרה זה, בית הספר ישקלל את הציונים של הבחינה הבית ספרית וההערכה החלופית.
- יש לשגר לאגף הבחינות את הציון הסופי בלבד של התלמיד תחת סמל שאלון עולה חדש.
- מבנה השאלונים, סמלי שאלונים וההנחיות מופיעים באתר בכל תחום דעת בנפרד.
- מועד הבחינה זהה למועד הבחינה בכתב בכל תחום.
- **לתשומת לב: במקצועות היסטוריה, אזרחות, עברית וספרות השאלון יחובר על ידי הפיקוח וישלח על פי דרישה לבית הספר.**
- **ההערכה של הבחינה תהיה הערכה בית ספרית.** בית הספר יידרש לשלוח מדגם תוך שמונה ימים מתאריך הבחינה על פי בקשת הפיקוח על מנת לאשר את הציונים.
- להזמנת השאלונים בהיסטוריה, אזרחות עברית וספרות יש לפנות למדריכות:
- **היסטוריה ואזרחות** - גבי רבקה אפשטיין מייל: Rivkae00@gmail.com
- **עברית** - גבי חנה היאס - מייל: hayas.hana@gmail.com
- **ספרות** - גבי שרה ברדה - מייל: okmail.co.il@1895

ח. דרכי היבחנות לתלמידים לקויי למידה

- מסמך התאמות לתלמידים עם לקויות למידה **בקישור זה**.
- להזכירכם, ועדות התאמות מתקיימות במחוז החרדי על שני מועדי הבחנות החל משנה"ל תשפ"א. נא לעקוב אחר ההנחיות ולעמוד בלוח הזמנים.
- מסירת התיקים לוועדה מחוזית תתבצע באופן ידני. הודעה מסודרת תשלח במהלך שנה"ל.
- הנחיות לשאלונים עצמאיים מותאמים יפורסמו באתר של **הפיקוח על המקצועות העצמאיים**.
- נא לשמור את ההנחיות לשאלון המותאם במקום נגיש על מנת למנוע עיכובים ביום הבחינה.
- להזכירכם, רק תלמיד שאושר בוועדה מחוזית זכאי להיבחן בהתאמות ברמה 2 ו-3.
- **שאלות והתייעצויות - גבי מרים סומך מפקחת ורפרנטית ליקויי למידה במחוז**

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית

ט. הערכת בחינות בגרות – מקצועות עצמאיים

כל מורה המעוניין להעריך בחינות בגרות, חייב להיות רשום במאגר מורים מומחים של המרב"ד. לכן, הנכם מתבקשים להיכנס לאתר מומחים ולהירשם. המאגר נפתח לצורך יישום תהליך הערכה ובו יש לעדכן את הפרטים האישיים. זאת על מנת לעמוד בכללי העסקתן במערכות ההערכה של בחינות הבגרות ובכדי לקבל שכר על עבודתכן זו. יש להצטרף למאגר באמצעות מילוי הטופס בקישור הזה בלבד.

אני מבקשת מהמנהל/ת לעודד מורים לבדוק בחינות, יש תועלת מרובה בכך לתלמיד, למורה ולביה"ס.

אין בהגשת הבקשה התחייבות לקבל מעריכים נוספים, הכול ייבדק לפי הצורך.

י. מעריך הדרכה ארצי

מצו"ב טבלת מדריכות ארציות בנספח לחוזר זה.

בכבוד רב,

רות אלמליח

אחראית מקצועות עצמאיים

העתקים:

ד"ר מירי שליסל, יו"ר המזכירות הפדגוגית

דליה פניג, סגנית יו"ר המזכירות הפדגוגית, ומנהלת אגף א' לפיתוח פדגוגי

דסי בארי, מנהלת אגף א' – חינוך על יסודי

דוד גל, מנהל אגף א' – בחינות

מפקחים כוללים במחוז

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית

רשימת המדריכות לשנת תשפ"ב

על המורה ליצור קשר עם כל מדריכה בתחומה על מנת לקבל הכוונה ולהסתייע.

שם המדריכה	תחום ההדרכה	מס' טלפון / טלפון נייד	כתובת אלקטרונית לשאלות	מענה טלפוני במקרים דחופים
רחל הימלפרב	תנ"ך	02-5710353 050-4151516	gmail.com@0573110	ימים: א'-ד' 21:00-23:00
דינה רוט	תנ"ך צפון	0504152153 0584152153	dinarot2@gmail.com	ימים א', ו'-ד' 8:30-15:30 כל שאר הימים 20:00-23:00
אהובה גנץ	יהדות	052-7682335	ahuvag@mehadrin.net	ימים: ג', ד' 21:00-23:00
יעל גולדשטיין	יהדות	0548419720	goldsteinyael3@gmail.com	שני וחמישי בשעות 21:00-23:00
מלכי דהן	יהדות צפון	052-7128748	malkydahan@gmail.com	יום ג'
נחמה מרקוביץ	אזרחות	054-8436004	N0548436004@gmail.com	בימי רביעי בוקר: 9:00-12:00 ערב: 9:00-11:00
מרב פרידמן	אזרחות צפון	054-4266949	Mfmf7709@gmail.com	יום א' 20:00-22:00
רבקה אפשטיין	היסטוריה	054-8485170	Rivkae00@gmail.com	ימים א' – ד' 20:00-23:00 יום ג' 10:00-15:00
רחל ברויאר	היסטוריה אזרחות	052-8187882 050-4114498	rachelbr@education.gov.il rachel@broyer.biz	ימים: א-ו 08:00-10:00 18:00-20:00
חנה היאס	עברית	04-9846876 057-3111043	hayas.hana@gmail.com	ימים: א'-ד' 19:00 - 21:00
יעל זרביב	עברית	0548540145	beivrit@gmail.com	בכל ערב 21:00-22:00
בלומי דיוויס	עברית	054-8485150 08-8033051	b054845150@gmail.com	בכל ערב 20:45-22:45
שרה ברדה	ספרות	03-6781895 052-7617698	okmail.co.il@1895	בכל ערב 22:00 - 19:00

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית

רשימת המדריכים לתשפ"ב
על המורה ליצור קשר עם כל מדריך בתחמו על מנת לקבל הכוונה ולהסתייע.

דוא"ל	טלפון	שם מדריך	תחומי הדרכה/אחריות
israelvaknin60@gmail.com	0505527282	ישראל ועקנין	תנ"ך (ארצי)
shemomm@gmail.com	054-848932	שמעון סבאג	תנ"ך (בתי"ס ספציפיים)
meirhaddad@walla.co.il	054-9790629	מאיר חדאד	עברית
a.z.48468480@gmail.com	054-8468480	אשר זייטלני	תושבי"ע, תלמוד ויהדות
meirlug@gmail.com	050-2686922	מאיר לוגסי	היסטוריה, אזרחות (ארצי)
		יעודכן	ספרות